

Streszczenia w języku polskim

Józef Łaptos

Słowa kluczowe: projekty integracyjne rządów emigracyjnych, negocjacje belgijsko-holenderskie, znaczenie sieci powiązań personalnych, wizje federacji środkowo-europejskiej, strategia małych państw wobec wielkich mocarstw, narodziny Beneluxu

Sukces Beneluxu mierzy się jego historią i osiągnięciami po II wojnie światowej. Jednak geneza tego projektu sięga jeszcze głębiej, jako że powstał w korelacji i symbiozie z innymi próbami podejmowanymi przez rządy małych państw na wygnaniu. Ważnym impulsem dla tych wysiłków integracyjnych była potrzeba współpracy po wojnie w celu przeciwstawieniu się dominacji wielkich mocarstw.

Ważną rolę w tym procesie odegrała sieć osobistych powiązań i dyskretnych *démarches*, podobnie jak debaty publiczne. Spośród wielu różnych projektów największy rozgłos zyskała federacja środkowoeuropejska. W atmosferze gorących debat wyłonił się bardziej dyskretnie prowadzony projekt Beneluxu, któremu wielkie mocarstwa zdołały się przeciwstawić. To tło zostało ujawnione w artykule.

Leszek Nowak

Słowa kluczowe: naród, liberalizm, Europa Środkowo – Wschodnia, demokracja liberalna, demokracja nieliberalna

Celem artykułu jest analiza dyskusji na temat miejsca Europy Środkowo–Wschodniej w Unii Europejskiej. Autor artykułu skupia swoją uwagę na zagadnieniach z zakresu aksjologii politycznej.

Analizując wypowiedzi przede wszystkim wybranych autorów i polityków z Polski i Węgier, stara się określić, o jakie wartości chodzi w tym sporze.

Zdaniem autora dwie podstawowe płaszczyzny dyskusji to stosunek do liberalizmu oraz przyszłości narodu i państwa narodowego.

Artykuł kończy się prognozą dotyczącą możliwych konsekwencji tego sporu.

Lukasz Łotocki

Słowa kluczowe: kryzys migracyjny, relokacja, dyskurs polityczny, ideologia, debata polityczna, analiza dyskursu, mediacje semiotyczne.

Celem niniejszego artykułu jest rekonstrukcja głównych założeń ideologicznych obecnych w polskiej debacie politycznej o kryzysie migracyjnym w Europie w 2015 r.

W artykule postawiono również pytania badawcze o zakres, w jakim przekonania ideologiczne manifestowane przez uczestników debaty powodowały ryzyko zafałszowania (zniekształcenia) obrazu rzeczywistości, a także o sposoby narzucania opinii publicznej oraz oponentom politycznym określonych przekonań ideologicznych.

Główną metodą wykorzystaną w artykule jest politologiczna, jakościowa analiza dyskursu oparta na elementach podejścia mediacyjnego zaproponowanego przez Tomasza Piekota. Identyfikację głównych założeń ideologicznych obecnych w językowych przekazach politycznych przeprowadzono z uwzględnieniem zgeneralizowanego podziału na zwolenników i przeciwników udziału państwa polskiego w realizacji mechanizmu relokacji i przesiedleń ustanowionego w 2015 r. na forum Unii Europejskiej. Analiza została oparta na teoretycznych rozważaniach dotyczących kategorii ideologii, a także relacji między kategoriami polityki, ideologii, języka oraz debaty politycznej.

Z analizy wynika, że w przypadku obu głównych stron sporu politycznego na podejmowany temat dochodziło do uproszczeń, generalizacji, stosowania metafor czy hiperbol zniekształcających obraz rzeczywistości powodowanych przyjmowanymi założeniami ideologicznymi. Zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy relokacji i przesiedleń dążąc do osiągnięcia założonego naczelnego celu politycznego sięgali po instrumentalne zachowania językowe motywowane ideologicznie. Kwestię udziału państwa polskiego w realizacji mechanizmu relokacji w sposób automatyczny i nadmiernie uproszczony starano się utożsamiać z takimi zagadnieniami jak humanitaryzm, bezpieczeństwo oraz solidarność europejska, przy czym - pomimo występowania pewnych obszarów wspólnych w sporze - strony dążyły do polaryzacji oddalającej debatę publiczną od racjonalnego rozważania wszystkich argumentów.

Magdalena Bogucewicz

Słowa kluczowe: kryzys migracyjny, szlak bałkański, Republika Serbii, integracja europejska

Celem artykułu jest określenie wpływu kryzysu migracyjnego na integrację Republiki Serbii z Unią Europejską. Presja migracyjna pod którą znajdują się państwa Bałkanów Zachodnich od 2015 r. w istotny sposób kształtuje relacje państw tego regionu z UE. Na tle tego problemu badawczego autorka stawia hipotezę o znaczącym wpływie wzmożonych przepływów migracyjnych na terytorium Serbii, które mogą stać się szansą w dalszych staraniach serbskich władz o członkostwo w strukturach europejskich.

W celu weryfikacji sformułowanej hipotezy przeprowadzono analizę dotychczasowych głównych wyzwań w drodze Serbii do UE oraz przedstawiono proces budowania polityki migracyjnej i azylowej UE, a także rozwój serbskich instrumentów instytucjonalno-prawnych w zakresie migracji, ze szczególnym uwzględnieniem etapu wprowadzania europejskiego *acquis* do krajowych ram prawnych. Analizy zjawiska imigracji w Serbii w kontekście kryzysu migracyjnego oraz rozwiązań wprowadzonych przez władze krajowe i europejskie poprzedziły próbę dokonania oceny oraz prognozy określającej, czy okoliczności dyktowane kryzysem migracyjnym przyczynią się lub czy zaszkodzą dalszym procesom akcesyjnym.

W toku prac nad artykułem wykorzystano charakterystyczne dla nauk politycznych metody i techniki, m.in. analizę dokumentów oraz analizę danych ilościowych. Wynik przeprowadzonych badań wskazuje na to, że kryzys migracyjny przyczynił się do umocnienia pozycji Serbii w dalszych negocjacjach z UE.

Kinga Białek

Słowa kluczowe: Turecka Republika Północnego Cypru, prezydent Tatar, UE, Republika Cypryjska, społeczność Tureckich Cypryjczyków, negocjacje, polityka zagraniczna UE

Przystąpienie Cypru do UE zasadniczo zmieniło charakter sporu na wyspie. Akcesja Republiki Cypryjskiej spowodowała, że rząd z północy przestał postrzegać Unię jako neutralnego gracza. Pomimo unijnej pomocy zarzuca Wspólnocie stronniczość i nierówne traktowanie obu społeczności. Poniekąd UE jest ograniczona w swych działaniach ze względu na Grecję i Republikę Cypryjską blokujące jakąkolwiek współpracę z rządem TRPC, ponieważ w przyszłości mogłoby pomóc to Tureckim Cypryjczykom w uzyskaniu uznania

międzynarodowego. Piąty prezydent Tureckiej Republiki Cypru Północnego, Ersin Tatar, wykorzystał zmęczenie społeczności Tureckich Cypryjczyków niekończącymi się negocjacjami do budowania nowej narracji wokół konfliktu – utworzenia dwóch niezależnych państw. Dnia 27 kwietnia 2021 r. w Genewie odbyło się nieformalne spotkanie 5+1, w czasie którego Tatar przedstawił swoją wizję rozwiązania politycznego impasu na wyspie.

Celem artykułu jest przedstawienie polityki unijnej wobec społeczności Turków Cypryjskich przez 17 lat obecności Cypru w UE, by lepiej zrozumieć zmieniające się nastroje Tureckich Cypryjczyków i głoszoną przez ich przedstawicieli retorykę. Od 2004 r. Wspólnota wykazała się niekonsekwencją w prowadzonej polityce i brakiem planu wobec rozwiązania sporu na wyspie pomimo tego, że posiada zdolność do wykorzystywania swoich umiejętności, wiedzy i kompetencji w prowadzonych negocjacjach, co pokazała podczas rundy rokowań w 2017 r. w Crans Montana. Tureccy Cypryjczycy wciąż wykazują tendencje pronijne, jednak czas działa na niekorzyść wspieranego przez Unię rozwiązania federalnego oraz postrzegania samej organizacji.

Tekst oparty jest na analizie materiału źródłowego, w szczególności aktów prawnych UE dotyczących Republiki Cypru i społeczności Tureckich Cypryjczyków, a także - w części przybliżającej politykę Ersina Tatara - oficjalnych komunikatów rządu TRPC.

Ewa Szczepankiewicz-Rudzka

Słowa kluczowe: Unia Europejska, Tunezja, strefa wolnego handlu

Porozumienia o pogłębionej i kompleksowej strefie wolnego handlu (*The Deep and Comprehensive Free Trade Area*) są instrumentem realizacji przyjętej w 2004 Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. W swoim głównym założeniu mają służyć szerszej integracji krajów południowego i wschodniego partnerstwa w ramach rynku wspólnotowego, by wzmocnić stabilność, bezpieczeństwo i dobrobyt krajów stowarzyszonych. *DCFTA* wychodzą poza ramy układów stowarzyszeniowych, zawieranych w latach 90.

Oferują szerszą współpracę wybiegającą poza strefę wolnego handlu artykułami przemysłowymi i promują harmonizację przepisów w obszarach, które mają wpływ na handel, szczególnie przepisów sanitarnych i fitosanitarnych, procedur celnych i granicznych, regulacji w dziedzinie konkurencji i zamówień publicznych. Negocjacje porozumienia z Tunezją rozpoczęły się w 2016 r., do dzisiaj nie udało się ich zamknąć. Proponowany układ rodzi wiele

kontrowersji, tak co do zakresu, jak i stosowanych przez silniejszego partnera praktyk negocjacyjnych.

Na podstawie analizy treści, w tym dyskursu medialnego, analizy systemowej, ekonomicznej i prawnej sformułowano trzy pytania badawcze: (1) czy przyjęty model liberalizacji obrotów handlowych w postaci strefy wolnego handlu jest korzystny dla gospodarki Tunezji w dłuższej perspektywie?; (2) czy asymetria i zróżnicowane podejście – rozwiązania przyjęte w *DCFTA* - stanowią indywidualistyczne, szyte na miarę rozwiązania i czy dostatecznie chronią słabszą tunezyjską gospodarkę?; (3) czy UE stosuje w negocjacjach metody nacisku, a w modelowaniu relacji z państwami najbliższego otoczenia promuje interesy własnego bezpieczeństwa?

Odpowiedzi na powyższe pytania służą potwierdzeniu hipotezy, zgodnie z którą *DCFTA* jest asymetryczną umową wolnego handlu, której model, prognozowane efekty i przyjęta taktyka negocjacji nie służą interesom Tunezji.

Małgorzata Czermińska

Słowa kluczowe: wspólna polityka handlowa, potęga handlowa, handel międzynarodowy, wielostronny system handlowy, preferencyjne umowy handlowe, Unia Europejska

Polityka handlowa jest ważnym wskaźnikiem sytuacji gospodarczej państwa prowadzącego tę politykę oraz wskaźnikiem kursu jego polityki zagranicznej i gospodarczej. Kardynalne znaczenie dla rozwoju pozycji UE jako wiodącej potęgi w handlu i poprzez handel przypisuje się wspólnej polityce handlowej UE. Niniejszy artykuł ma na celu wykazanie znaczenia wspólnej polityki handlowej dla pozycji UE na arenie międzynarodowej jako potęgi handlowej.

Sformułowana w tekście hipoteza badawcza głosi, że UE jest potęgą handlową zarówno w handlu, jak i poprzez handel, a więc jest zdolna do wpływania na politykę innych państw i buduje swoją pozycję dzięki prowadzonej polityce handlowej. UE jest potęgą w handlu, co oznacza, że dostęp do rynku UE jest wykorzystywany przez nią do zwiększenia eksportu własnych towarów, kapitału i usług oraz potęgą poprzez handel, co pociąga za sobą eksport unijnych regulacji prawnych i norm.

W realizacji celu badania wykorzystano metody empiryczne (pośrednia obserwacja i opis) oraz ogólne, w tym dedukcję i indukcję. Ogromne znaczenie miały też takie techniki badawcze, jak przyczynowo-skutkowa, porównawcza, dokumentalna, historyczna i synteza.

Joanna Kuczevska, Joanna Stefaniak

Słowa kluczowe: integracja europejska, rynek wewnętrzny UE, strategia rynku wewnętrznego, realizacja rynku wewnętrznego.

W świetle dotychczasowego rozwoju gospodarczego rynek wewnętrzny jest jednym z największych osiągnięć integracyjnych krajów Unii Europejskiej (UE). Jednak istniejące bariery uniemożliwiają osiągnięcie pełnego wachlarza korzyści. Dlatego inicjowane są kolejne strategie na rzecz jego efektywnego funkcjonowania. Bazując na dokumentach strategicznych oraz uzupełniających (raporty, akty prawne) instytucji unijnych, jak również literaturze przedmiotu podjęto próbę oceny realizacji dotychczasowych strategii dotyczących rynku wewnętrznego UE.

Artykuł ma charakter przeglądowy i wypełnia lukę w literaturze przedmiotu systematyzując ewolucję programu rynku wewnętrznego, wiążąc równocześnie kolejne etapy z założeniami strategii, działaniami i osiągniętymi rezultatami.

Oceniając procesy realizacji kolejnych strategii można dostrzec pewną powtarzalność schematu, w którym po pierwszej fazie intensywnych działań następuje okres osłabienia aktywności. Często początkowy duży zapał i intensywność wdrażania priorytetów kończą się osłabieniem działań i ponownie marginalizacją znaczenia rynku wewnętrznego w obliczu nowych strategicznych wydarzeń gospodarczych, społecznych i politycznych danego okresu.